

MAGYAR VILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
II. KER., FŐ-UTCZA 4. SZ.
KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA.

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 10 K. Negyedévre 2-50 K.
Félévre 5 K. Egyes szám ára 20 fill.

FŐSZERKESZTŐ:
DR. DEMJANOVICH EMIL
(telefon-száma: 57-70)

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS:
LAMPÉRTH GÉZA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
CSUDÁKY BERTALAN
(telefon-száma: 41-24)

TARTALOM: Szent István: *Andor József*. — Asszonyok: *Baáry Elemér*. — Dal a muskátlis kis ablakról: *Szepessy László*. — A Felvidék fürdői és ásványvíz-telepei (hat illusztrációval): *Dr. Hankó Vilmos*. — A Halál dicsérete: *Katona Lajos*. — Jegyzetek az új szoborról: *Lampérth Géza*. — Irodalom: *Ör*. — Szobrot Vasvári Pálnak. — A hétről. — A szerkesztőség üzenetei. — Egyről-másról — Hirdetések.

SZENT ISTVÁN.

Irta: *Andor József*.

«Hol vagy István király? Téged magyar kíván!» — És gyászos öltözetben siránk előtted és szomorú mezeink búval harmatozának! Milliók szívében fakadt az esengő sóhaj utána és milliók ajkán hangzott fel a rég, letűnt, zivataros idők búsongó éneke: Hol vagy István király?

Mondják, és nem igazság nélkül, hogy hamarosan hűtelenné válunk nagyjaink emlékezetéhez. Ime, ezer évnek kellett csaknem lefolynia, hogy első, dicsőséges szent királyunk ércbe öntött alakja ott álljon Buda várában. A magyar királyok ősi székhelyén, ahonnan az igazságos Mátyás király fényes palotájának terméiből félvilágra ragyogott hajdan a magyar dicsőség sugára, s a hol a királyi palota ormán — annyi ádáz zivatar után, mely fölötté átvonult — ma is sértetlen fényben ragyog a szent korona.

Nincs véletlen a népek életében. Magasabb hatalom intézi királyok és országok sorsát s emberi törvények esendők és alávétvők a Gondviselés örök törvényeinek. — Gondtalanul haladunk előre a béke és nyugalom idején, a multak árnya és verőfénye nem zavarja a jelent, emlékezésünk lankadtan, kényelmesen pihen, s a jövő izzó színei elhalványítják a letűnt évszázadok minden tanulságát. — Ha ez hálátlanság a gyermeknél, úgy hálátlanság a nemzeteknél is, de én úgy vélem, hogy gyalgó emberi természetünk eredendő fogyatkozása. Sőt nem is fogyatkozás, hanem látatlanul és zajtalanul termékenyítő időszak, ama nemesebb érzelmekre nézve. — Mert mindaz, mi szakadatlan munkában van, megörlődik és elfogy; az emlékezet és kegyelet erőszakos ébrentartása a megszokottság unalmas közömbösségét szüli s ez halált jelent a lelki javakra. Csak maradjanak rejtve, pihenjenek

szélcsend idején, a szív rejtekében szunnyadva nem semmisültek meg, amint a játszó gyermek szívében sem halt ki az édes anya iránti szeretet. — Hálátlanok volnánk, mert a réten kergetőzve nem jutott eszünkbe jóságos arca? Feledékenyek volnánk, mert egészséges vérünk, erős izmaink, boldog örömeink tudatában nem kiáltoztuk unos-untalan áldott nevét? Nem bizony! — Éhesek lettünk és már hozzá futottunk; vihar közelgett és vágyva-vágyódtunk óvó karjai közé, szerencsétlenség, bánat környezett és holta után is láttuk a nyájas arcot, melyről tisztult, reményt és hitet árasztó szeretet sugárzott felénk!

S ami az ember, az a nemzet! Magyarok első királya, Szent István és mindnyájan nemzetünk nagyjai, nem hálátlan és nem közömbös a ti népetek! Kevés jó szerencsénkben talán elpihent az emlékezés, de sok balsorsunkban hiva-híttünk — esengve-esengtünk utánatok. — Hol vagy István király? — Hol vagy magyarok tündöklő csillaga? A hitetlen ember lenézett a földre és beleszedült a veszedelmekbe, elgyengült láttukra, karja megbénult és lelke elernyed! A hívő szívek millióiban pedig felszakadt a kegyeletre boruló fátyol, dicsőséges multunk fényessége a jelen és jövő sötét árnyaira veté sugarát és a nagy fény és nagy sötétség ölekezéséből megszületett lankadatlan hitünk, lángoló reménységünk; küzdő karunk minden izma megedződött új viaskodásra. — Miként a gyermek minden védelmet édes szülőjétől vár — úgy várta e roskadozó nemzet a segítséget tőled, Szt. István! Tőled, ki ott fenn is, örök dicsőségben is, szent hitünk tanítása szerint, oltalmazónk és közbenjárónk vagy Isten szent anyjánál.

Véletlen-e tehát, hogy most, a zord idők elmúltával, mikor a küzdelem zaja elcsitult és a békeség öröme költözött a felizgult lelkekbe, — véletlen-e mondom, hogy megelevenedett az ősi metropolis bástyája, hogy nemzeti zászlókat lengtetett a szél Boldogasszony szentegyháza körül,

hogy országunk nagyjai ott gyülekeztek Szt. István lepellet letakart szobra körül, — s véletlen-e, hogy apostoli királyunk parancsszavára hullott le a lepel annak ércalakjáról, ki maga *apostol* volt!

Ott állt szemtől-szemben a múlt és jelen.

Fenséges mozdulatlanágában az érc király s pazar pompától s népének szeretetétől környezve az élő király!

Nem — ez nem volt véletlen! Ez a történelem!

Hittünk és nem csalódtunk! Hivtuk Szt. Istvánt és megjelent! Felénk nyújtotta áldott jobbát és felemelt a megaláztatás porából. És király és nemzet együtt adózik emlékének.

Ez nem véletlen! Ez a népek és királyok sorsán örökös Gondviselés változhatatlan útja!

Asszonyok.

Írta: *Baáry Elemér.*

Ifjú barna asszony írta levelét, aki boldog házasságot élt s kit a férjek követendő példa gyanánt szoktak emlegetni.

„... Töletek jövök Irma s a lelkem szeretettel és derűvel van teli. Azt mondhatnám, hogy magamhoz öleltem, lelkembe szívtam a ti boldogságtokat s annak most én is olyan részese vagyok, mint ti magatok.

Már jártam így egyszer. Mikor kis húgomnak udvarolt a mostani férje és minden délután pontosan megjelent nálunk, titkos gyönyörrel élveztem az ő együttlétüket. Nem voltam velük, de tudtam, hogy együtt vannak. Ott ülnek a fehérrel bevont divánon, a húgom kis lány-szobájában, s míg az hímezget, ő mellette szívja sűrű egymásutánban a cigarettéit. Nem igen beszélnek, de tudom, hogy e kettős hallgatásban végtelen üdvösség rejlik. A lélek telve reménnyel, a szív csordultig a szeretettel és a sejtett boldogságtól, ami előttünk áll, összemegünk — és nem birunk szólni!

Voltam így én is.

A vőlegény cukrokat hozott s hozzá egy kis üveg-dobozt, melyet mindúntalan megtöltöttek. Húgom ezt a leveleit, emlékei között őrizte s midőn az esküvő után elutaztak tőlünk, én elkértem tőle. Meg akartam őrizni vele azt az illuziót, amit ők földídeztek bennem.

Olyan szép dolog szeretve lenni s olyan jó annak aki szeretni tud!

S ti most újra belém loptátok ezt az érzést, mikor a kezdet legelején állunk, mikor még minden csupa álom, remény és illuzió...

Oh, de jó nektek! Milyen jó, hogy még csak most vagytok itt és még minden új előttetek, amit én már ismerek. Milyen idő ez! Ti sem tudjátok most, én sem tudtam akkor, csak később, ha már az élet útján messzi jutottatok, néztek majd ide vissza!

— Oh, de szép volt oda lent!

Most nem érzitek még, hogy milyen kincs és milyen üdv itt minden pillanat. Még semmi sincs betöltve, még minden csak sejtés, remény és várakozás.

És olyan fontos, olyan nagy dolog minden esemény, amit más ember meg sem ért. Most a kicsinységek dominálnak, mert a szeretet hatalma s a szerelem varázsa éppen abban rejlik, hogy a kicsinységeket tudja a nagy események fontosságával fölruházni.

Noha még együtt sem vagytok, annyira együtt éltek, hogy ha valami szellemi szemüveggel belétek lehetne nézni, te benned őt látnánk meg s ő benne téged találánk. A szemeknek egymásba mélyedő tekintete most

édes zavart okoz és e zavar alatt mégis nyugalom és enyhületes derű rejlik.

Oh, szép a házasság! Szép a megáldott frigy, a teljes együttlét s a biztosított érzések áldott nyugalma. De a vágy mégis több, mint a teljesedés, a remény több, mint a kielégítés, s az illuzió szebb, mint a valóság.

Hogy ez az idő vissza nem jöhet! Milyen jó lenne a házasságot boldog nyugalmában csak még *egyszer* érezni azt a zavart és elfogódást, mikor még semmi sem bizonyos és minden olyan édes!

Mikor egy-egy tekintet, nehány elejtett szó hosszú töprengésre ad okot, mikor egy elmaradt levél kétségbe ejt és egyetlen mosoly üdvözít!

Te magad töltöd be az egész világot. Azt hiszed, hogy veled mindenki örül, téged mindenki szeret, s hogy az emberek épp oly jók és boldogok, mint te vagy. Hogy a te kis eseményeid fontos, komoly, rendkívüli dolgok. Úgy tudsz zokogni rajtuk, úgy tudsz szenvedni általuk — és később megtudod, hogy ez a sírás maga is egy rész volt a boldogságodban.

Nem is lett volna teljes az üdvöd, ha szívednek nem lett volna meg az a naivsága, hogy kicsi dolgok is kétségbe ejtsék.

Mint asszony már okos lész.

Lehull a fátyol szemedről és látni fogod, hogy a világ más, mint ahogy elképzeltük. És sok könyvek és sok fájdalom árán megnyugszol abban, hogy ennek így kell lenni. Nem hiszed már azt, hogy az emberek mind veled örülnek és belátod, hogy a te dolgaid nagyon kicsiny és jelentéktelen események.

Nem vagy már olyan boldog, hogy apróságokon sírni tudj és nem vagy olyan naiv, hogy üdvöket érezzél.

Jó asszony vagy, a férjed szeret és nagyjából meg is kapsz mindent, amit vártál. Kicsinységekkel pedig nem szabad törődnöd. Mert ami a boldog, szerelmes lánynál gyöngédség, melylyel még hímportát is alig bírja el a szerelemnek, asszonynál az már érzékenységet jelent. Ez pedig először zavarba hozza a férjet, azután fárasztja s ha nem jössz eszedre idejekorán, eléred azt is, hogy untatni fogja.

És ez nem is igazságtalan dolog. Noha eleinte roppantul szenvedsz s azt hiszed, hogy el sem bírod ezt a változást, hogy a szíved inkább megszakad, mint-hogy lemondjon jogairól és elviselje az életnek durva érintését — egy napon csak elmosolyodsz s belátod azt, hogy a férj nem lehet olyan, mint a vőlegény, s hogy asszonyoknak már más gondjuk is van, minthogy nimfákat és tündéreket lessenek a csillogó semmiben.

Hozzásimulsz a mostani viszonyokhoz és az urad imádni fog.

El van bájolva tőled, hogy milyen okos, derék, szeretni való asszony vagy. Te pedig, amíg derűlten jársz a házban, csínt és rendet élesztvén magad körül, visszanezel oda, ahonnan elindultatok.

Arra a ragyogó korra, mikor aranykőd földte be előtte a világot és nem tudtál semmit azon kívül, hogy szeretsz. Mikor sírhattál és ujjonghattál kicsiny dolgok és apró események fölött, mikor a szíved kiáradt és átölelte az egész világot!

Mikor még semmit sem kellett megszoknod és nem volt szűkséged arra, hogy okos és elnéző légy.

Mikor még a tied volt minden, te éretted volt minden s a mikor még azt hitted, hogy csak te vagy olyan boldog, aminő senki sem lehet!... *MagJa.*

☞ A modern ember még a legkényesebb helyzetekben is behizelgően kedves mesékkel tudja szórakoztatni környezetét.

☞ A szomorúan írt levelek úgy jobbak, ha mentől rövidebbek. *Mikes K. (CXV. l.)*

Dal a muskátlis kis ablakról.

*Nem kedves e roppant város énnekem,
Én a falut, a kis falut szeretem,
Hol a csöpp ház tündére a friss, nagy lány,
Ezt hirdeti a muskátli ablakán.*

*... Czipra ablak. Pusztá mégis szertelen,
Ha föl sem is virágozza szerelem.
Más a város, mint a falu, hiába!
Nincs itt otthon a szerelem virága.*

*Nagykertes ház, s te zöldszalus kis ablak,
Szépségedért ma is téged siratlak!
Benned úgy ég a sok piros muskátli,
Mint a szive, — kit pirulva ott látni...*

*Örökpiros, muskátlis kis ablakok,
Nélkületek én már boldog se vagyok.
Nézzen nagyot a város; de ablakom
Illatos kis muskátlikkal megrakom.*

*Talán akad egy falusi kisleány,
Kit sorsa, kemény sorsa erre hány.
Ha föltekint ablakomba titokban,
Legalább a szivecskéje megdobban!*

Szepessy László.

Tátra-Lomnic. (Hotel.)

legyen. A 28 víz nemcsak összetétel, de kezelés és kiállítás tekintetében is megfelel a legszigorúbb követelményeknek.

A Felvidék fürdői és ásványvizei nemzetgazdaságunknak valóságos rejtett kincsei. Nem is kell sovínisztáknak lennünk, hogy ezeket a fürdőket felkeressük, ezeket a vizeket fogyasztsuk.

Sem az orvosoknak, sem a közönségnek nincsen tudomása arról, hogy mit adott nekünk ezekben a fürdőkben és vizekben a Gondviselés. Csakis ebben találhatja magyarázatát az a kürtülmény, hogy sem fürdő, sem ásványvíz nem élvezi a magyar orvosnak, magyar közönségnek szárnyat adó pártfogását.

Ez nem volt mindig így Magyarországon! A régi magyar főurak fürdőpártolásáról lépten-nyomon találkoznak adatokkal. Hazánkban a fürdőélet jóval korábban kezdődött, mint sok más nyugati államban. Thassy Klára 1650-ben, hogy férjhez ment, kelengyéjébe fürdőlepedőket is kapott, még pedig 25 házi szőttés és 24 skófiummal kivarrott selyem feredő lepedőt. Főuraink 200 esztendővel ez előtt s előbb is kizárólag hazai fürdőket látogattak. Az igaz, hogy a fürdők látogatásának sokszor más célja volt, mint az egészség helyreállítása. A fürdőket nem egyszer kellemetlen kérések elől való búvóhelynek használták. Erről tanuskodik Révay Mihályné egy 1586-ban kelt levele, melyben azt írja: «Ilonát egy morva nemes kéri, ismét a fiannak is kínálak egy morva leányt, az országos főmarsall hűgát; de az lelkem urammal magyar vót és menyét kívánnánk; azért is a fiut küldjük Forgách uramhoz küssasszony látásra, Ilonát pedig viszem Stubnyára a feredőbe.»

A szobák foglalása sem úgy történt azidőszert, mint manapság. Révay Ferencz turóczi főispán fegyveres zsoldosaival egyszerűen rajtaütött Stubnyafürdőn és lefoglalta azt magának egy sasonra; vagy ha Nyári grófnő, miután betörtette az erődíveny formájára épült kőház kapuját, békésen fürdőzött ott, jött Rákóczy Pálné 120 lovassal s fegyveres erővel elfoglalta a fürdő összes helyiségeit. A fürdőtulajdonos egyik sem kérdezte meg, hogy tetszik-e neki ez az eljárás, vagy sem, s hogy mennyi a kurtaxa.

Fürdőügyünk mai fejlettsége mellett is 50 millió koronát képvisel, mit magyar családok nyaralás, fürdőzés címén évenként külföldre visznek. Tömérdek vízünk daczára másfél millió korona értékű ásványvizet hozunk be, leginkább olyan vizeket, a melyekkel szemben az egyenlő értékű felvidéki vizeknek egész sorát állíthatjuk.

Nagy vonásokban bemutatom a «Magyar Világ» tisztelt olvasóinak a Felvidék legelőkelőbb fürdőit és ásványvíz-telepeit. Bizton hiszem, hogy megismerve ezeket a rejtett kincseket, sokan fognak azokhoz fordulni, üdülést, gyógyulást merítendők a természet eme csodás ösreijéből.

Első sorban azokat a fürdőket mutatom be, ahol a klimatikus befolyásokon fekszik a fősúly, azután csoportonként azokat, ahol az ásványvíz a legfontosabb gyógyító faktor.

Jupitert illeti meg az elsőség. A három Tátrafüred-del kezdem ismertetésemet.

Alsó-Tátrafüred a Nagy-Szalóki csúcs déli lejtőjén egy pompás erdei park közepén terül el, a poprád-felkai állomástól kocsin egy órai távolságra (940 m. magas) a tenger színe felett). Előtte a Magas-Tátra roppant tömege, bájainak minden csodájával, oltalmával a telepnek a zord északi és északnyugati szelek ellen. Dél felől semmi sem zárja el a kilátást; akadálytalanul tekinthetünk végig a szepesi fensíkon s szétszórt helységein. A telep meglehetősen szétszórtan fekvő villákból, vendéglők-

A Felvidék fürdői és ásványvíz-telepei.*

Irta: **Hankó Vilmos dr.**

I.

A modern élet izgalmi megkivánják, hogy tartózkodásunk helyét időnként megváltoztassuk, hogy pihenve új erőt szerezzünk a jövő év munkájához.

Ezidőszert alig van család, hol a nyaralás és üdülés kérdése aktuális ne volna. Minden családban keres-keresik azt a helyet, ahol az élet jó és olcsó, hol négy hetet eltölteni igaz öröm és élvezet.

A Felvidéken 96 fürdő és 28 forgalmi cikket képező ásványvíz van. A 96 fürdő közül 40–50 kínálja az üdülés és egészségentartás olcsó és kényelmes módjait; a 96 közül 40–50 teljesen hivatott arra, hogy kedvező viszonyok között a Felvidék gazdasági életének tényezője

Alsó Tátrafüred.

* Ezen a címen dr. Hankó Vilmos kiváló munkatársunk több közleményben ismertetni fogja a Felvidék nevezetesebb fürdőit és klimatikus gyógyhelyeit. Szerk.

ből és fürdőházakból áll. Alsó-Tátrafüred kedvező fekvése, előnyös klimatikus viszonyai révén elsősorú klimás gyógyítóhely. Gyógyító-tényezői még a kitűnő vasas lap, a savanyúvíz, a szénsavas fürdők, a hidegvíz-gyógyítóintézet stb.

Tiroli-villa a Ferencz József-csúcsal.

Hol a nagy-szalóki csúcs derekán meg-megnyílik a rengeteg s kisebb-nagyobb gyeptszigeteket alkot: ott épült fel az *Új-Tátrafüred* szanatórium és vízgyógyintézet. Előtte a Tátrának hegláncza, köröskörül mértőldekre terjedő fenyves. Dél felől a lejtő nyitva van a nap melegítő s szárító sugarai számára.

Több év óta áll fenn Új-Tátrafüreden a gümő- és Basedow-kórban szenvedők részére berendezett nyári és téli szanatórium, mely szépen prosperál is; azonban nem volt mindeddig sehol az ország határain belül olyan magaslati téli gyógy- és üdülőhely, melyben reconvalescensek, üdülők, gyengébb szervezettek, kifáradt vagy ideges emberek s nem gümőkóros, hurutos betegek tartózkodhattak volna. Mindezek kénytelenek voltak a külföld ilyen irányú intézeteibe vándorolni. Most azonban ennek sem vagyunk már híjával.

Kilátás az étteremből a Klotild-útra.

A Szepesi hitelbank nemes és praktikus gondolkozásának adta fényes tanújelét akkor, midőn a tulajdonát képező *Ó-Tátrafüred*-en épített Grand Hotel téli szanatóriumává avatta. A téli tartózkodásra szánt Grand Hotel impozáns, nagyarányú, masszív 3 emeletes épület, mely minden kigondolható kényelemmel, parját ritkító izléssel és rendkívül praktikusan van berendezve.

Szobáiból pompás panoráma nyílik a Tátra bájos vidékére, hegységeire, erdőségeire. A legtöbb szoba verán-

dával lévén ellátva, a beteg minden időben a szabad levegőn tartózkodhatik. A kőd és esőzések zónáján felül emelkedve, télen is állandóan derült ég mosolyog le fehére, öltözött vidékre.

Ó-Tátrafüred a nagyszalóki csúcs derekán, Alsó-Tátrafüredtől 15 percznyi távolságra fekszik, 1014 m. magasan a tenger színe felett. A fürdőtelep gyönyörű erdei parkban terül el, a parkot minden oldalról fenyvesek körmezik, melyekben lassan emelkedő árnyékos sétautak vezetnek tova. E helyet is a Magas-Tátra sziklatömege urálja, ez nyújt védelmet az északi szél ellen. A telep épületei: 20 részben palotaszzerű lakóház, néhány szebbnél szebb magánvilla, azonkívül vendéglők, fürdőházak.

Tátrafüred Magyarország legelőkelőbb klimatikus gyógyítóhelye. A klimatikus hatókón, a legtisztább levegőn kívül gyógyító tényezők még e helyen: vasas- és törpefenyőfürdő, kitűnően berendezett vízgyógyító-intézet, Oertel-féle gyógyító-mód, inhalatió, massage, villamosítás.

Tátra-Lomnicz Tátrafüredtől fél óra járásnyira fekszik 840 m. magasságban a tenger színe felett. A telep alapítása Bethlen András gr. nevéhez fűződik, ki a lomniczi és késmárki csúcsok lábánál elterülő Matlár-völgy alsó végét szemelte ki egy nagyobb szabású klimás gyógyítóhely létesítésére. A telep fejlődése rohamos volt; szállók keletkeztek, kiépült a telepen végződő poprád-tátralomniczi hegyi-vasút, évről-évre új villák támadtak. A szanatórium a legnagyobbak közé tartozik országunkban.

A telepet haszontérben tartó szálló- és fürdőrésztényvénytársaság imponzáns szállót épített a telep egyik legszebb magaslatán, mely a világ bármely fürdő-szállójával kiállja a versenyt. Ez évben valószínűleg téli tartózkodásra is nyitva marad.

A kassa-oderbergi vasút Csorba állomásától 1½ óra járásnyira fekszik a «Tátra gyöngye» a legszebb fekvésű hegyi tavak egyike, a felséges *csorbai tó*. Az állomásról a csorbatói fogaskerekű vasút 20 percz alatt szállítja a vendégeket a telepre.

A csorbai tó 5 kilométer kerületű, néhol 20'7 m. mély kristályvízű tó. Előtte a Kárpátok hegyóriása, a Magas-Tátra, fellegekbe vesző, vadul megszakgatott sziklacúcsaival, délfelől messzire terjedő sík vidék.

Tátra-Széplak.

A telep előbbi tulajdonosa a tó közvetlen környezetét parkoztatta, utakat nyitott, melyek felvezetnek a fenyvesekbe, díszes épületeket: nyaralókat vendéglőt, fürdőházat emelt, vízgyógyító intézetet és a tóban úszóházat állított fel. Ma az 1387 méter magas telep a legkeresettebb klimatikus gyógyítóhelyek közé tartozik; menedékháza az üdülni akaróknak, az idegbajokban szenvedőknek. A telepet bérlo szálló- és fürdő-részvénytársaság talán már ez év folyamán felépíti a lomniczihoz hasonló szállót.

A csorbai tótól kezdődőleg a gyógyító- és üdülő telepek egész koszorúja övezi már ma a Magas-Tátra derekát.

Tátra-Széplak 1007 m. magasan fekszik a tenger színe felett. Vasúti állomása Poprád-Felka, a honnan bérkocsik 1¼ óra alatt szállítják a vendégeket a telepre, mely a Magas-Tátra déli lejtőin, az északi szelektől védett helyen terül el. A fenyves erdőben fekvő telep épületei félkörben csoportosulnak a terrasokkal szabályzott szabad napsütötte tisztáson. Tátra-Széplak éghajlata subalpin jellegű, magasságának megfelelő alacsony légnyomással. Levegője tiszta, portól mentes, a fenyvesektől balszagos illatú.

Az üdítő, a vérképzést elősegítő és a meghűlésekre való hajlamot csökkentő hegyi éghajlat, a fenyvesek csendje tekintélyes gyógyító tényezők itten. A hidegvíz-gyógyimódot, minden egyes betegséghez és egyéniséghez mérten, épp így a masszaget és elektromozást maga a fürdőorvos gyakorolja.

Előkelő berendezésű és olcsó *subalpin* gyógyítóhelyek még a Felvidéken *Barlangliget*, *Feketehegy*, *Fenyőháza*, *Virág völgy*, *Iglőfürdő*, *Lucsivna*, *Stoosz*, *Tátraháza* és a kedves *Thurzó-fürdő*. Cortinát, Davost, Engadin vidékét, Toblachot, Semmeringet helyettesítő *alpin* gyógyhelyek (1000 méteren felül): *Matlárháza*, *Csorbató*, *Tátraszéplak* stb.

Éggenberggel, Graefenberggel, Kaltenleutgebennel, Kreuzennel, Radegunddal egyenlő értékű szigorúbb hidegvíz gyógyítóintézetek: *Borosznó* (Kneipp-rendszer), *Fekete-hegy*, *Stoosz*, *Új-Tátrafüred*.

Étterem a Nagy-szalóki csúcsal.

A Halál dicsérete.

Petrarca latin verseiből.

Jók legjobbjá, Halál, jó lelkek örök pihenője,
Zsarnoki kény jármát te leoldod a szolgáló nyakáról,
És a legyőzöttek lánczát szétléped, a bőrtönt
Felmnyitod és végét veded a bús számkivetésnek.
Érdemeset felemelsz s a bitorfó letaszítod a polezról.
Hérés nem hajlít, se parancs, sem bér, sem ijesztés;
Rettenthetlen vagy s rajtad nem fog ki művészet.
Kezdetiől kiszabott véggel bízta, türelmet
Öntesz a megkínzott lelkekbe. Te nélkülöd átok
Lenne s örök fogság ez az élet. — Mért a panasz hát
És keserű vád ellened? És mért gyűlöl az is, kit
Boldoggá te avatez, megváltva a mostoha sorstól? . . .

Fordította: **Katona Lajos.**

Jegyzetek az új szoborról.

Irtá: **Lampérth Géza.**

Buda ősi várában, hol a most élő és uralkodó magyar király fényes székhelye van, megjelent ime az első magyar király, aki ezer évvel ezelőtt élt és uralkodott földi hatalommal és él és uralkodik most is a lélek hatalmával azon az országon, amelynek az ő hite, ereje és bölcsesége adott ezer esztendő viharával diadalmasan daczoló életet.

Harci paripán ül, fején a dicsfényövezte szent korona (megbocsátható anachronizmussal nem az akkori, hanem a mai formájában), jobbában kettős apostoli kereszt, vállán a koronázási palást. A szobor talapzatán négy domborművön: a hitterjesztés, hadvezetés, koronázás és törvényalkotás szimboluma.

Hirdeti hát az új szobor a szent király apostoli és államalkotó minden nagy virtusát.

Ennyi és ekkora grandiózus nagyságot beleszorítani egy ilyen kicsinyke kis zugba! — mily csoda bölcseség kellett ehhez, Istenem.

Ezt csak mi tudjuk megcsinálni, — mi, a két arasznyi «terek», a derékban kettőtört «sugarutak», a fejjel zsákútczába dugott bazilikák bölcs mesterei itt a szép Budapesten. — Seholy másutt e kerek világon!

«A gyönyörű Halász-bástya fokán áll a szent király szobra!» . . . írták egyértelműen, színes lendülettel lapjaink a leleplezés ünnepi hangulatában.

Hej, ha mi olyan egyértelműen, színes lendülettel meg is tudnók cselekedni, főképpen művészi dolgainkat, mint ahogyan meg tudjuk írni! Akkor a szent király bizony bizony vagy ott állana a gyönyörű Halász-bástya fokán, vagy valahol másutt, csak éppen ott nem: a bástya ama kis rejtett zugában, ahol most a valóságban áll. Mert a bástya fokán csak a leírásokban áll és mindazok óhajlásában (s ezek közé számítva ama leírások szerzőit is), akik, — hogy kissé vastag érthetőséggel szóljunk — nem azért gyűjtik meg a mécsset, hogy véka alá rejtésük és az asztal helyett a szekrénybe avagy az ágy alá tegyék.

Fenséges volna a szent király szobra csakugyan valahol ott a gyönyörű bástya-fokon. Persze ahhoz, hogy ott állhasson, monumentálisabb méretek kellenének.

Az apostoli államalkotó nagy fejedelem arcczal fordulva a fejedelmi Dunának. Keresztjének tiszta fénye átsugározza a pogány erkölcsű nagyvárosra. Százados nagy perspektívákba látó szeme elrövedezne messze a

magyar föld rónáin, halmain . . . Szent koronájának glóriás fénye leragyogna amoda át arra a sok tornyú palotára, az új törvényhozás templomára . . .

Ide is, oda is óva, intve s ha kell buzdítva, bátorítva. S bizony nagy szükség lenne erre mindenütt. Most és mindenkoron!

És szép volna, a mostani kisebb méreteknél maradván ott a koronázási templom előtt levő Szentháromság-téren. Ahol most egy valami, — művészi érzéssel megáldott országokban bármely kisvárosi piacdon is közderültséget keltő — barok-szörnyeteg terpeszkedik.

És ez volna ennek a szerényebb méretű emlékműnek az egyetlen természetes és méltó helye. Át is kell ide helyezni előbb vagy utóbb. A Mátyás-templom és az új pénzügyminiszteri palota homlokzata művészi szép keretet alkot itt körötte. De ha művészi érzék nem diktálná, parancsolni fogják a rendőri és közbiztonsági tekintetek.

Gondoljunk csak Szent István napjára, mikor a vidék áhítatos népe ezrével zarándokol Budavárába a szent jobb tiszteletére. Ez az áhítatos zarándokosság bizonyára látni kívánja és pedig ideje rövid volta miatt hamarosan és tömegesen a szent király ércszobrát is. Ha pedig a most még üresen lévő saroktelket is beépítik (pedig nem azért saroktelek, hogy be ne építsék!), akkor a szobor csakugyan olyan zsákútczába kerül, ahova csak egyenként, belépőjeggyel és életveszélylyel lehet bebocsátani az ájtatos lelkű hívőket.

Talán csak nem ez a czélja Szent István szobrának?!

Keleti közmondások. — Aki az igazságot akarja eltitkolni, hamar belefárad, — aki a hazugságot akarja eltakarni, annak nem szabad kifáradnia.

Dél előtt vele sétálsz, — már délután olyan vagy, mint ő.
— Aki a szokást teszi hatodik érzékévé, annak a többi őt nem ér semmit.

— A szelet szél szokta elűzni, hullámot a hullám.
— Feküdj le a jóllakott oroszán mellé, de kerülj az éhes macskát.

— Többet ér egy jóindulatú bíró, mint száz tanu.
— Azon a bolondon, aki bölcsnek tartja magát, nem lehet segíteni.

— Ha gyilkost ölsz is, gyilkos vagy.
— Ha ellenednek érzehomloka van, tedd nyilaidat tegzedbe.
— Meztelenség a hazugság éke, fátyolozottság az igazságé
— Ha nagyon vígan ég a fa, hamar hamuvá lesz.

«Ne boszankodjunk azon, hogy a rózsabokor tövist terem, hanem örvendjünk, hogy a tövisbokron rózsák vannak».
(Török közmondás.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

József királyi herceg emlékezete. Az Akadémia vasárnap tartott díszülését József kir. herceg felejthetetlen emlékének szentelte. Berzeviczy Albert elnöki megnyitójában azokról a kapcsolokról emlékezett meg, melyek a boldogultat az Akadémiához fűzték. József királyi herceg, aki a magyar kultúrát minden téren melegen istápolta, majdnem negyedszázadon át volt az Akadémia igazgató- s tizenhét évig tiszteletbeli tagja, amely kitüntetéssel cigány-nyelvtanú honorálta az ország első tudományos testülete. Hegedűs István lendületes ódat szavalt, s utána Ponori Thewrewk Emil tartott érdekes emlébeszédet, amelyben azt is elmondta, hogyan ismerkedett meg a királyi herceg a cigány-nyelvel, melyet azután annyira megkedvelt. Akkor történt ez, mikor a fiatal kir. herceg még Lombardiában volt helyőrségen a múlt század ötvenes éveiben. Ezredében volt harminczhat cigány baka s azoktól tanulta meg gyakorlati úton a cigány-nyelvet. Kezdet azzal tudományosan is foglal-

kozni s évek során át dolgozott cigány-nyelvtanán és szótárán. A külsőleg is fényes ünnepélyen megjelent József királyi herceg, a megboldogult fia s az Akadémia igazgatótanácsában utódja, nevével, *Augusztó* hercegasszonyal. A kormány tagjai közül ott voltak *Wekerle* Sándor miniszterelnök, *Andrássy* Gyula gróf, *Apponyi* Albert gróf, *Zichy* Aladár gróf, *Darányi* Ignác, továbbá *Molnár* Viktor államtitkár, *Szmezsányi* Pál, *Firczak* Gyula és *Bogisich* Mihály püspökök s nagyszámú előkelő közönség, mely őszinte kegyelettel és hódolattal adózott a legmagyarabb királyi herceg emlékezetének.

Ábrányi Kornél. *Ábrányi* Kornélt, a kitünő publicistát min. tanácsosi czímmel és jelleggel a sajtóiroda főnökévé nevezte ki a király. *Ábrányi* Kornél mint belletrista is a magyar írók színe-javához tartozik. Mélyérzésű és gondolatgazdag költeményei (csak nemrég jelent meg egy nagyszabású költői elbeszélése) s szellemes tollal megírt tárczái biztosították számára előkelő helyet a magyar Parnasszuson. Örömmel látjuk és üdvözljük őt nagyfontosságú új állásában, amelyben *Ábrányi* Kornél bizonyára a régi marad: a magyar szellem fényes és súlyos fegyverzetű, lelkes katonája!

Exlibris kiállítás. Gazdag és rendkívül érdekes tartalmú exlibris kiállítás látható az Iparművészeti Múzeumban. A kiállítást az Orsz. Gyermekvédő Liga rendezte s *Apponyi* Albert gróf nyitotta meg f. hó 23-án. A több ezer darabból álló anyagban sok külföldi is van, de különösen figyelemre méltók a régi magyar exlibrisek, amelyek között ott látjuk: a budai egyetemét 1782-ből, Mikó Imre grófét, Kolonich püspökét, Széchenyi Ferencz grófét, Bánffy Dénes bárót 1749-ből, a pesti Pálos-rendet 1781-ből. Az érdekes kiállítást minden műbarát figyelmébe ajánljuk.

Thury József. A magyar tudományos világot érzékeny vesztés érte. *Thury* József, a jeles orientalista, a halasi kollegium nagyneve tanára 45 esztendősen korában elhunyt Halason, *Thury* Vámbéry tanítványa volt, többször beutazta a Keletet s mint a török és keleti nyelvek alapos ismerője értékes irodalmi tevékenységet fejtett ki t érten, amiért az Akadémia tagjai közé választotta. Az egyetemen most kellett volna Vámbéry tanszékét elfoglalnia, mikor a kegyetlen halál oly korán véget vetett munkás életének.

Irodalmi kincsek. Ily című öt kis remek kiállítású kötetben öt nagyértékű munka jelent meg az Athenaeum kiadásában. Négy költő: *Madách*, *Kisfaludy* Sándor, *Vörösmarty* és *Heine* s egy prózaíró, *Beöthy* Zsolt munkáit foglalja magában ez az öt kötet. *Madách* remekéhez Alexander Bernát, *Kisfaludy*hoz Széchenyi Antal gróf, *Vörösmarty*hoz *Beöthy* Zsolt, *Heine* dalaihoz *Endrődy* Sándor írt bevezető tanulmányt. *Beöthy* Zsolt műve, a «Magyar irodalom kis tükré», harmadik kiadásban jelenik meg itt, ami újabb bizonyossága annak, hogy *Beöthy* e klasszikus munkája igazi kincsé irodalmunknak. Az öt kötet ára 15 korona, egy-egy kötet 3 korona.

Vándorkiállítás a Felvidéken. A jövő ősszel érdekes vándorútra indítja a Képzőművészeti Társulat mai művésztünk értékesebb termékeit: Képeket és szobrokat. *Gyöngyös*, *Miskolc*, *Kassa*, *Eperjes*, *Sátorfalja-Ujhely* lesznek két-két héten át állomáshelyei a vándorkiállításnak, melynek anyagát nagyobbbrészt a most bezárt tavaszi kiállítás jelesebb műveiből válogatják össze, de ezt az anyagot még a művészet újabb termékeivel is gazdagítani fogják. A szép vállalkozást bizonyára örömmel fogadják különösen művésztünk ama barátai, akiknek nincs módjukban, hogy a kiállítások különben is rövid ideje alatt a fővárosba járuljanak.

Kiss Ernő szobra. Az aradi Golgothán Kiss Ernő, a szabadságharcz vitéz tábornoka is vértanú halált szenvedett Nagybecskereken, ahol Kiss Ernő, mint a bánsági határőrvidék főparancsnoka, legszebb haditetteit végezte, most szobrot állított emlékezetének szülőföldjére, Torontálmegye kegyeleire. Radnai Béla szoborműve a vértanút tábornoki egyenruhájában ábrázolja, amint kardjára támaszkodva, összetört ágyúkat és sánczosarak között a múlt csaták emlékein mereng. A szép emlékmű leleplezése ma meg végbe fényes ünnepség keretében Nagybecskereken. A szobor-alap-gyűjtését dr. Delnisames Lajosné vezetésével mellett Nagybecskerek hazafias hölgyei kezdeményezték.

Ibsen. A fjordok ködös honából az egész művelt világot mélyen érintő hírt röptetett széjjel e héten a táviró. Krisztiániában meghalt a nagy norvég drámaíró *Ibsen* Henrik. *Ibsen* nem kell fölfedeznünk, nevét ismerik délen úgy mint éjszokon. Egyike volt ő a múlt század oszlo-

pos nagy vezető szellemeinek. Az igazságot kereste, ennek jegyében alkotta műveit, melyeket nálunk is ismeretek, bár kissé ködös és hideg világgal itt a mi délkeleti földünkön nem hódíthatott genialitásának teljes erejével az északi mester. Csak az egyetlen «Nóra»-ja aratott méltó sikert a Nemzeti Színházban, melynek előadásán maga a költő is jelen volt. De Ibsen igazi hódító tere nem is lármás színház, ahol mégis egy kicsit mulatni és «élvezni» is akar a t. publikum, hanem az olvasószoba csöndje, ahol csak tanulni és gondolkodni vágyik a kérelhetetlen igazságokat szemjuhozó lélek. ör.

Nemzeti színház, (Bemutató előadás.) Az ifjabb Dumasnak, akit most tisztel meg emlékszünet Páris, egy régebben írott darabját mutatta be szerdán este a Nemzeti színház. A darabnak «Georges hercegnő» a címe s igazi Dumas-darab, a nagy gall mester minden erényével és hibájával. Érdekes, bár a véletlen és apró cselédintrikák által nagyban bonyolított mese, szellemes dialógusok, pompás, találó megjegyzések, sziporkázó ötletek, érdekesítő, izgalmas, de sokszor felette erőszakolt helyzetek jellemzik ezt a darabot is, no és az a bizonyos «nagy szerep», amely nélkül igazi Dumas-darab nem is képzelhető. Ezt a szerepet (Georges hercegnő) mintha csak *Márkus* Emma ismert művészi egyéniségére szabta volna Dumas. Akik az ilyen erős, inkább az idegek, mint a szívre ható szerelmi viharzásokat kedvelik, nem is győzték eleget tapsolni, különösen a második felvonás után, a kiváló művésznőt, akinek ez volt a legnagyobb sikere ebben a színházi évadban. Már a másodfőszereppel (*Sylvanie*) nem volt ilyen szerencsés *Lenkei* Hedvig, aki túlstilizált játékkal és hideg, szinte metsző beszédével sehogysem tudta elhítenni azt, amit akart. Talán éppen azért, mert nagyon is akarta. Egy női pletykajelenetet pompásan játszott meg *Vizvári* Mariska, *Gerő* Lina, *Lánczy* Ilka és *Helvey* Laura. *Császár*, *Gál*, *Szacsavay*, *Odry* és *Rózsahegy* játszották a főbb férfi szerepeket s ezek közül különösen *Rózsahegy* jellemzetes komoronykját illeti dicséret. *Somló* Sándor igazgatónak, azt hiszszük, jó és gyümölcsöző ötlete volt, hogy ezzel a darabbal, pótolva elődei mulasztását, kiegészítette a színház Dumas-műsorát, mert a bemutató sikere után itélve még sok telt ház fog tapsolni Georges hercegnőnek. —th.

A Fővárosi Nyári Színház-ban *Krejsányi* társulata «A fekete tenorista» című bohózatos operettet mutatta be csütörtök este. A vidám darab kitünő előadásban került színre, különösen nagy hatást keltettek a mulatságos táncok (afrikai kontra-tánc, svéd néptánc, olasz tarantella stb., melyeket *Ujvári*, *Haller* Irma, *Bárdos* I., *Peterényi* E.) és a női kar lejött.

Bartók Lajos emléke. Kegyeletes szép estéje volt a héten a «Nemzeti Színház»-nak. *Bartók* Lajos, a korán elhunyt költő és drámaíró emlékének áldozott a színház azzal, hogy születése évfordulójára (1851. május 24.) előadta a költő egyik legértékesebb művét, a «Thurán Anná»-t, a nemesen szép alkalomhoz méltó módon. Valóban a nemzet első drámai és irodalmi színházához méltó és illő cselekedet áldozni oly írók emlékezetének, akiknek egész élete a magyar irodalom és művészet rajongó, önfeláldozó szeretetében égett el. *Bartók* Lajos ilyen író volt.

«A siker és az irigység ikertestvérek. Ha az egyik sír, a másik nevet.»

A sors olyan, mint egy gráva utonálló, ki csak akkor támad, midőn már nincs bátorságunk tovább haladni.

A nyomor nemcsak gazembert, de jellemet is nevel.

Sok dúsgazdag ember úgy rendez be életét, mintha örökké élne.

A pénz mindig bajt jelent; ha van, akkor mindig más a bajunk; ha nincs, akkor meg az a bajunk.

«Gondolatok és ötletek. *Salamon Ödön*».

Mikor a nemzeti felbuzdulás nyomán új szellő árad a Duna-Tisza síkján s a Kárpátok felett, mikor az elsratott és újra föltámadott szabadság himnusza zeng a lelkek mélyén, a dagadó májusi szellő egy büszke, diadalmos nevet vegyen szárnyaira: a Vasvári Pálét! Szerzte az országban verjen visszhangot ez a név, a kunyhók vályogfala alatt épp úgy, mint a paloták oszlopsorai közt, a sövénykerítések mögött épúgy, mint büszke kastélyok kőzímerez kapui mögött.

A magyar szabadságnak egyik legdicsebb hőse, legbátrabb harczosa és legszentebb halottja volt. Ott küzdött Petőfi mellett, az ő lelke fenséges lobogással a honszerelemnek egyazon oltárán lobbant el, mint a magyar nemzet Tírteuszéé.

Most, mikor a magyar nemzet új, fenséges jeleit adta a maga szabadságimádatának, amikor lelkeink ismét átmentek a szenvedések, megpróbáltatások tisztító tüzén, most talán hevesebben is dobban meg a szív, szikrázóban is lángol fel a lélek a kegyelet hívó szózatára. Hiszen a győzelmünk, az újra föltámadásunk onnan szárnyalt ki a sírban nyugvó hősök poraiból, a szabadságnak új virága onnan sarjadt a véres rögök alól, amelyek nekünk nagy, fenséges küzdelmekről, dicső napokról regélnek. A mi jelenbeli nagyjaink oldalán, a mi új harczunkban ott vezettek a holt lelkek, a Csaba vitézei, a kurucok, a hajduk, a honvédek, Rákóczi, Bocskay, Kossuth, Petőfi és Vasvári Pál!

A holt lelkek ereje visz, ragad bennünket s az ő sírból kinyúló büszke karjuk mutat ma is a mi örökkévaló csataskijaink abba az egy irányba, amelynél mást nem ismert a magyar: *Előre!* A hősök hősének, a nagy szabadságharcosnak, aki a szó, a toll és kard villámával küzdött nemzete szabadságáért, a nyírvasvári egyszerű magyar görög katolikus pap fiának, *Vasvári Pálnak emeljünk szobrot!*

És itt emeljük fel büszkén homlokunkat mi magyar görög katolikusok. Mert az a szózat, amely a kis, csendes Nyír-Vasváriból, a szabadsághős szülőfalujából szét-hangzik, nekünk szól első sorban. Vasvári Pál a mi hitünk szent tanításaiból merítette azt a szent tüzet amely őt a harczok mezéjén hevítette, a mi szívünkről leszakadt, lelkünkéből kisarjadt virágos ág volt ő, a mi lobogó hitünk zengő villáma, a mi szent szabadságszeretetünk, a mi végtelen honszerelemünk hívívó apostola. Büszkén és lelkesedve fogadjuk a szózatot, hogy szobor készül a mi nagy fiúnknak, akinek dicsősége a mi külön dicsőségünk, a mi boldogságunk és a mi megtiszteltetésünk is.

Szobrot Vasvári Pálnak! De a szobor létesítésében mi járunk elől, mutassuk meg büszkén és diadalmoskodva, hogy a magyar görög katolikus társadalom akaratából emlékoszlop nő ki a síma földből, mint ahogy a természet fenséges ereje virágot fakaszt a sziklán.

A mi összetartozásunknak, a mi testvéri szeretetünknek, a mi hitbeli és társadalmi erősségünknek is szobra lesz majd az a szobor, amely messze évszázadokon át fogja hirdetni, hogy milyen nagy hőse volt hazájának az egyszerű magyar görög katolikus pap fia. Magyar görög katolikusok! Ami adakozásra szánt pénzünk van, azt mind adjuk oda a szép, kegyeletes cézra. A korszak szava szól hozzánk. A nemzetnek szüksége van ilyen zárandokhelyekre, hogy akkor, ha majd szükség lesz rá,

e helyekről visszatérve, lelkében megerősödött, hitében megszilárdult álljon be a hétköznapi csatasorokba, abba a nagy csatarendbe, ahol a munka zengő szerszámával, de a harc villámlo fegyverével is a nemzet függetlenségét, jólétét s a haza szabadságát munkálják és védik.

Országos adakozásból fog fölépülni Vasvári Pál szobra. Mi hisszük, hogy a magyar görög katolikus társadalom elsőnek siet az adakozók kegyeletes sorába. E hitünk a mi várunk és ez a mi biztatónk, hogy rövid idő múlva már állni fog a kis Nyír-Vasvári község közterén a nagy Vasvári Pál szobra.

Ezennel itt a szoboralapra gyűjtést indítunk, gyűjtésünk eredményét hétről-hétre kimutatjuk s az adományokat a szoborbizottság által megjelölt pénztáratba, a mátyászkai ipar és kereskedelmi bankba beszolgáltatjuk.)*

Szobrot Vasvári Pálnak!

Hazafias üdvözlettel

A „Magyar Világ“ szerkesztősége.

Az adakozást a „Magyar Világ“ szerkesztősége a maga részéről ötven koronával nyitja meg.

A király Budapesten. E hét elején magyar fővárosában időzött a magyar király. Nagy és nevezetes aktusok kivánták a királyt itt tartózkodását. Fel kellett avatnia dicsőséges elődjének, a legelső magyar királynak, Szent Istvánnak szobrát, meg kellett nyitnia ünnepélyes trónbeszéddel a magyar országgyűlést és végül díszszemlét tartott a vérmézőn. Régen fogadta olyan nagy és lelkes szeretet Ferencz József királyt Budapesten, mint most. A magyar nép őszinte rajongása szállt e szép napokban az őz uralkodó felé, ki jóságos szívvel, nemes lelkületével újra keblére ölelte nemzetét. A Szent-István szobor felavatása egyike volt a legszebb ünnepségeknek. Fönt, a budai vár fokán a fenséges szépségű Halász-bástya és Mátyás-templom közt áll az első király lovas-szobra, a *Strobl* és *Schulek* tanárok művészi alkotása. A leleplezés a király, *József* királyi herceg és *Augusta* királyi hercegné, a főbb udvari és katonai méltóságok, a kormány, a főrendek és képviselők háza tagjainak, a főváros képviselőinek jelenlétében történt. *Wekerle* miniszterelnök mondta el a felavató beszédet s azután a szobrot átadta a főváros gondozásába. Ragyogásban, színben, káprázatban fölülmúlhatatlan volt az országgyűlés megnyitásának ünnepélye. Fent a királyi palotában ment végbe ez az ünnepélyes aktus s az országgyűlés két hazának tagjai díszbe öltözöttek, a legtöbbje magyar díszruhában, fringyában, kócsagos kalpagban, kucsmában, sokan katonai uniformisban, csak igen kevesen frakkosan mentek fel a királyi várba, hogy meghalassák a trónbeszédet. A királyt itt tartózkodásának méltó befejezésül díszszemle volt a vérmézőn. Ezek a díszszemlék a főváros lakosságának legkedvesebb látványosságai. A sok fegyvernem, s különféle uniformis elvonulása a legfelsőbb hadúr előtt, nem is utolsó kép, kiváltképpen ha a katonai egyenruhák élénk színeire a májusi délelőtti szórja pazarul szikrázó aranyát. Így múlt el a király itt időzése.

A testőrség palotája. Budapesten az Attila-körúton a királyi vár alatt palotaszerű épületet fognak emelni a m. kir. darabont-testőrség számára. Az épület két pavillonból fog állani, az egyik a testőrség legénységének, a másik a kapitány és a tisztek számára lesz. Az építkezést nem sokára megkezdik, úgy hogy a testőrségi palota jövő ősszel már át lesz adható rendeltetésének.

Firczak püspök Apponyinál. A magyar görög katolikus társadalmat élénken érdeklé az a tisztelgés, amely *Apponyi* Albert gróf, vallás- és közoktatásügyi miniszter előtt az elmúlt héten folyt le. *Firczak* Gyula, Munkács egyházmegyei görög katolikus püspök vbtt. vezetésével a debreczeni görög katolikusok tíz tagú küldöttsége tisztelgett gróf *Apponyi* kultuszminiszternél, aki

*) A hozzánk küldendő adományokat Dr. Demjanovich Emil főszerkesztő címére (VIII., József-körút 14. sz.) kérjük címezni.

A Magyar Görög Katolikusok Egyesülete.

előtt Papp János debreczeni görög katolikus esperes-lelkész fejtette ki a küldöttség kívánságát. Arra kérték a minisztert, hogy támogassa Debreczen városának 2000-et meghaladó görög katolikus lakosságát abbéli törekvéseiben, hogy templomot létesítsenek. E célból a vallásalapból kerül segítség. A miniszter megígérte a kérdés alapos tanulmányozását és jóakaratáról biztosította a küldöttségeket.

➤ **A Simplon-alagút megnyitása.** Megnyílt tehát a világ leghosszabb alagútja, a legvakmerőbb mű, amelyet valaha emberi kéz alkotott. A Simplon-alagút ez, amelyet a svájci szövetségtanács elnöke és az olasz király együttesen nyitottak meg az elmúlt héten. A technika csodájának lehetne nevezni ezt az alagutat, mert olyan feladatot vállalt itt az emberi vakmerőség, aminővel csak a legmerészebb álmódók szoktak kaczerkődni. És kiderült, hogy a legnagyobb álmódó még a technikában is az ember és hála a tudományának, az emberi elszántságnak, ezek az álmok meg is valósulnak. Uti figura docet. Azok a lelkes ünnepek, amelyek a megnyitás alkalmából a svájci Briegben és az olasz Domodossolában végbementek, vizshangot vernek az egész civilizációban és mindenütt lelkesedéssel üdvözlő az emberi haladás, a technikai tökéletesedésnek, az emberi mindentudásnak ezt a remekművét. Az alagút a forgalomnak június elsején nyílik meg.

➤ **Az országos vas- és fémipari kiállítás.** Közgazdasági, ipari fejlődésünknek egyre szaporodó jeleivel találkozunk itt is, ott is, és irányban való fejlődésünknek legújabb lépése az országos vas- és fémipari kiállítás, amely teljes csődben a múlt napokban nyílt meg. Maga a kiállítás két részből áll. Az első a hazai ipari kiállítás, ahol tudomást vehetünk mindarról, amit már itthon képezek vagyunk előállítani. A másik részt a rendezőség «negatív kiállításnak» nevezi. Itt oly külföldi gyártmányú czikkeket mutatnak be, melyeket eddig Magyarországon vagy egyáltalán nem vagy csak kisebb mennyiségben állítanak elő. A kiállításnak e része is igen tanulságos és nem egy vállalkozó akadhat, aki innen merít ösztönzést egy-egy új, jövedelmező iparág meghonosítására.

➤ **A felvidéki nép foglalkoztatása.** A kormány gondoskodása mindinkább kiterjed a szegény felvidéki népre. Ez a jóvaló munkás, erkölcsiében oly példás nép a részvétlenség, a munkahiány miatt már a teljes pusztulásnak indult. A kivándorlási statisztikában egyre nagyobb számmal szerepelt az vérző szívvel kellett látnunk, hogy Magyarországnak ez a dolgos, munkabíró népe mint fogyni, pusztulni a kenyér küzdelmében. Épen idején, a tizenkettedik órában érkezik a kormány segítése a foglalkoztatás, a munkaadás formájában. A kosárfonás is egyik módja volt e jóvaló nép ipari foglalkoztatásának. A Szepesség egyes községeiben a nép háziiparszerűleg foglalkozik a csipkeveréssel. Ezt a népiipart szándékozik most a kormány fölkarolni. Együttel megbizta az iparfelügyelőt, hogy az arany csipkeverést is honosítsa meg. A kormány az arany csipkeverés elsajátítására vándortanító fog kiküldeni, azonkívül anyagi támogatást is ad, amennyiben a szükséges mintákat és az aranyfonalat a kormány szerzi be. A nép ezáltal a kormány jóvoltából jövedelmező keresethez fog jutni. A második segítségi mód a juhtenyésztés föllendítése. Szepes megye égalji és talajviszonyai arra utalják a gazdaközönséget, hogy gazdasági üzemének jövedelmezőségét az állattenyésztésben keresse, mert másként nem állhatja ki a versenyét a kedvezőbb éghajlati viszonyok közt élő gazdálkodókkal. Ami a marhatenyésztést illeti, az utóbbi két esztendőben mezőgazdasági ágban a nagy takarmányhiány miatt jelentékeny visszaesés vehető észre, míg a juhtenyésztésnél ismét degenerálás állott be. Szepes megye gazdaközönsége most tenyészapaállatok beszerzése által fogja lehetővé tenni a juhállomány megjavítását. A gazdasági egyesület a földművelési miniszter anyagi támogatása mellett Máramaros megyéből raczkafajta kosokat juttat a szepes megyei gazdáknak, melyek kedvező áron kerülnek kiosztásra a közép- és kisbirtokosok közt.

➤ **Eperjes-egyházmezei hírek.** (Saját tudósítónktól.) Podharczy Ágost osztriai lelkész a kegyuraságot nyert praesenta alapján csarnói és Bungárics János hodermarki lelkész osztriai parochussá nevezettette ki. Az így megüresedett hodermarki parochia vezetésével egyelőre Mankovics Pál litvánosati lelkész bízott meg.

➤ **Pályázat.** A kruszlovi parochia rendes pályázat útján fog betöltetni. A pályázat határnapja f. é. jun. 20. állapított meg.

A Magyar Görög Katolikusok Egyesületének húsz nyomtatott lapra terjedő évi jelentése fekszik előttünk. E kimerítő írásnak minden tekintetben gondosan összeállított fejezeteiből első rendben nem a statisztika száraz numerusai szólnak hozzánk, hanem az a megnyugtató érzés lopózik lelkünkbe, hogy ime: egy életképes nagy és hasznos intézménnyel állunk szemben. Ugy érezzük, mintha évtizedeknek munkában és eseményekben gazdag annalesét forgatnók s úgy érezzük, mintha a kezdet nehézségei rég lezajlottak volna már a derék Egyesület pályafutásában. Pedig ha kijelentjük, hogy az időmennyiség felett kissé tévedésben vagyunk s hogy a nevezett egyesület még sokkal fiatalabb, mint azt az eddig elért szép eredményre fordított idő magával hozta volna, — csak dicséretére válik azon derék vezető férfiaknak, kik a görög katolikus társadalom törekvéseit oly rövid idő alatt oly meglepő eredményhez hozzásegítették. Dr. Rabár Endre és dr. Demjanovich Emil az egyesület ügyvivő igazgatói azok a buzgó és vasenergiájú férfiak, akik az együttérzés, tudás és akarás erős eszközeivel a görög katolikusok egyesületének ma már így erkölcsi és anyagi bázist teremtetek, hogy arra büszkeséggel és megnyugvással tekinthetnek úgy ők, mint az egész görög katolikus társadalom. A tartalmas beszámolóban hét fejezetéből teljesen világos képet nyerünk az egyesület belső és külső életének minden jelentékenyebb mozzanatáról. A sok közül különösen öröndetes jelenségnek tekinthetjük, hogy az Egyesület nemes intenciói a vezető férfiak szakadatlan buzgólkodása folytán ma már széles körökben váltak ismeretessé s hogy a tagok száma évről-évre öröndetesen szaporodik. Ez a rohamos föllendülés tette lehetővé, hogy a felsőbb tanulmányok folytatása végett Budapestre kerülő szerényebb sorsú görög katolikus ifjak közül (a kezükben lévő jelentés szerint) már a múlt, mint a jelen iskolai év folyamán az Egyesület már 31-nek nyújthatott állandó anyagi támogatást.

Az egyesület buzgó igazgatósága minden erejével oda törekszik, hogy a görög katolikus ifjak részére minél előbb főiskolai internátust létesítsen Budapesten. S hogy ez az ideális eszme, ez a nagyszabású terv mihamarabb a megvalósulás stádiumába lépjen, evégből állandó gyűléseket rendez nemcsak az egyesület tagjai sorában, de a humanisztikus ügy barátai között is, amely gyűlés már eddigel is — úgy tudjuk — szép eredménnyel járt. Nagy hálával tartozik az Egyesület az ó nagynevű mecenásainak, különösen Firczák Gyula munkácsi püspöknek, Szabó Jenő főrendiházi tagnak és a vezető igazgatóság tagjainak, akik jelentékeny erkölcsi és anyagi támogatással nagymértékben hozzájárultak annak felvirágoztatásához. Firczák Gyula munkácsi püspök nemcsak nagy alapítvánnyal örökítette meg a nevet, hanem még az által is, hogy egyházmegyéjében körlevélben ismertette az Egyesület célját, figyelmébe és pártfogásába ajánlva azt a pap-ságnak, hogy nemes cselekedet követnek el, ha belépnek a tagok sorába és vállvetve támogatják saját véreiket.

A létesítendő internátusra befolyt összeg eddig 6091 K 47 fillért tesz ki, az egyesület összes vagyona pedig meghaladja a nyolcezer koronát.

A tagok részére megküldött jelentés közli az adakozók, az ujonnan belépők s a segélyezettek névsorát s mindazokat a határozatokat, melyek az Egyesület fejlődésével és működésével szoros kapcsolatban vannak. Meg kell emlékeznünk még arról, hogy társadalmi mozgalmink és felekezeti életünk iránt élénk érdeklődést mutatnak az Amerikában élő görög katolikusok is, élükön a nagyképzettségű Hodobay András apostoli vizitátorral, aki meglehetősen sokban tudatta az Egyesülettel, hogy évenként jelentékeny összeggel fog hozzájárulni annak támogatásához.

Az Egyesület működéséről folyó évi június hó 7-én tartandó közgyűlésen fog beszámolni a választmány, amikor is a tagok remélhetőleg szép számban fognak felröndülni a fővárosba. A közgyűlésre vonatkozó meghívókat és vasúti igazolványokat — mint értesülünk — az Egyesület tagjainak már megküldötték. Üdvözljük vidéki tagtársainkat s reméljük, hogy tömeges megjelenésükkel impozánsá fogják avatni az érdekesnek ígérkező júniusi közgyűlést.